

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

27 mai 2020

mun. Chișinău

Colegiul Penal în următoarea componență:
președinte
judecători

Diaconu Iurie
Catan Liliana
Guzun Ion

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de avocatul Ivanov Oxana în numele inculpatului, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 noiembrie 2019, în cauza penală privindu-l pe

IURCU Andrei XXXXX, născut la XXXXX,
originar și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 03.01.2019 – 12.06.2019;

Instanța de apel: 09.07.2019 – 20.11.2019;

Instanța de recurs: 04.03.2020 – 27.05.2020.

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 12 iunie 2019, Iurcu Andrei a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de:

- art. 42 alin. (2), 186 alin. (2), lit. lit. b), c) și d) Cod penal (*episodul din 19.11.2018*), fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis;

- art. 186 alin. (2), lit. lit. c), d) Cod Penal (*episodul din 04.12.2018*) și i s-a stabilit pedeapsa de 2 ani și 6 luni închisoare, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

În temeiul art. 84 alin. (1) Cod Penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumulul parțial, al pedepselor aplicate, i s-a stabilit lui Iurcu Andrei pedeapsa definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani și 6 luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

În conformitate cu art. 90 Cod Penal, s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei cu închisoare aplicată lui Iurcu Andrei pe un termen de probațiune de 3 ani.

S-a încetat procesul cu privire la acțiunea civilă înaintată de către partea vătămată Raicu Dumitru.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, în fapt, a constatat că, la data de 19 noiembrie 2018, de la ora 09:00 până la 10:00, împreună și de comun acord cu o persoană cu prenumele Vasile, identitatea căreia este necunoscută până la moment, urmărind scopul sustragerii pe ascuns a bunurilor altei persoane, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și dorind în mod conștient survenirea acestora, acționând cu intenție directă îndreptată spre atingerea scopului stabilit, în timp ce se afla în fața construcției nefinisate amplasată pe lotul cu nr. cadastral XXXXX, profitând de faptul că nu era văzut de nimeni, a intrat în curtea construcției menționate, continuându-și acțiunile infracționale, aflându-se pe teritoriul lotului, s-a apropiat de ușa de intrare în casă și prin deteriorarea ușii din termopan, a pătruns în interiorul casei, de unde a sustras o plită electrică de model „Neff”, după care, cu bunurile sustrate a părăsit locul comiterii infracțiunii, deplasându-se într-o direcție necunoscută, cauzându-i părții vătămate Dumitru Raicu un prejudiciu material în valoare de 4000 lei, ceea ce constituie o daună considerabilă.

Tot el, la data de 4 decembrie 2018, aproximativ la ora 00:30, urmărind scopul sustragerii pe ascuns a bunurilor altei persoane, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și dorind în mod conștient survenirea acestora, a intrat pe teritoriul șantierului de construcții, amplasat pe adresa XXXXX, unde a identificat odaia destinată depozitării instrumentelor pentru construcție și a pătruns în interiorul acesteia prin deteriorarea lacătului ușii. Pătrunzând în odaia respectivă, acționând în vederea realizării intenției sale infracționale, Iurcu Andrei, a sustras un aparat de tăiat betonul de model „Makita”, la preț de aproximativ 20.000 lei, 2 ciocane electrice de model „Bosch”, la preț de 5916 lei, un autofelitant de model „Bosch”, la preț de 1949 lei, un flex de model „Hitach”, la preț de 1777 lei, 4 patente la preț de aproximativ 400 lei, 8 șurubelnițe la preț de aproximativ de 400 lei, un testor la preț de aproximativ 400 lei, un metru la preț de aproximativ 50 lei, un aparat de măsurat la preț de aproximativ 100 lei și un cablu, cu lungimea de 100 metri, la preț de aproximativ 1300 lei, bunuri ce aparțineau părții vătămate „Bienergolux” SRL.

După ce a pus bunurile sustrate în genți, în scopul transportării acestora, părăsind clădirea ce se afla în construcție cu bunurile sustrate, în timp ce se deplasa spre ieșirea de pe teritoriul șantierului de construcție nominalizat, a fost observat și recunoscut de paznicul șantierului de construcție, care a strigat în urma acestuia, dat fiind faptul că bănuia că a sustras careva bunuri.

Drept consecință, dorind să-și ducă la bun sfârșit intenția sa criminală, realizând faptul că a fost observat de către paznicul șantierului de construcție, însă ignorând solicitările de a se stopa ale acestuia, Iurcu Andrei XXXXX a început să fugă, părăsind în acest fel teritoriul șantierului de construcție amplasat pe adresa XXXXX, totodată, cauzându-i părții vătămate „Bienergolux” SRL, o daună materială în proporții considerabile, în sumă totală de 32.292 lei.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare, a fost atacată cu apel de către procuror, care a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei cu adoptarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatul să fie recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 187 alin. (2), lit. d), f) Cod penal și a-i stabili pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 6 ani. Inculpatul să fie recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. art. 42 alin. (2), 186 alin. (2), lit. b), c) și d) Cod Penal și a-i stabili pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani. În conformitate cu art. 84 Cod Penal, prin cumulul parțial al pedepselor aplicate pentru fiecare infracțiune în parte, a-i stabili pedeapsă definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 7 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

În motivarea cerințelor sale apelantul a invocat următoarele aspecte:

- la pronunțarea sentinței, instanța de fond a decis reîncadrarea faptei și a stabilit că *de facto* Iurcu Andrei, la data de 4 decembrie 2018 nu a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 187 alin. (2), lit. d) și f) Cod Penal, ci infracțiunea prevăzută de art. 186 alin. (2), lit. c) și d) Cod Penal, în asemenea circumstanțe, consideră că instanța de judecată incorect a încadrat acțiunile inculpatului;

- la calificarea infracțiunii, instanța de fond nu a remarcat momentul că, în învinuire, procurorul a sesizat faptul că la faza inițială, intenția inculpatului era de a sustrage bunurile pe ascuns, însă dat fiind faptul că acesta a fost observat cum părăsește teritoriul șantierului de construcție cu bunurile sustrate și a început a fugi, ignorând solicitările de a se stopa ale paznicului șantierului de construcție, sustragerea bunurilor a trecut din modul ascuns la modul deschis;

- trăsătura de bază care deosebește jaful de furt este modul deschis de comitere a sustragerii. Ca și furtul, sustragerea sub formă de jaf are loc dacă sunt întrunite *criteriul obiectiv* și *criteriul subiectiv*. Însă conținutul acestor criterii este altul decât în cazul furtului: criteriul obiectiv se exprimă în aceea că acțiunea de luare se realizează în prezența posesorului bunurilor luate sau a altor persoane care conștientizează semnificația juridică a celor comise, fără a face parte din categoria de persoane care insuflă încredere făptuitorului că nu-i vor crea impedimente în procesul realizării sustragerii, iar criteriul subiectiv se exprimă în

convingerea făptuitorului, bazată pe premise obiective, că el acționează în mod manifest (vădit) pentru cei din jur, care percep semnificația juridică a faptei lui, fără a face parte din rândul persoanelor de încredere, care nu-i pot crea piedici în realizarea sustragerii;

- instanța, la baza adoptării sentinței, nu a luat în considerare faptul că martorul Danila Fiodor, în ședința de judecată la care s-a prezentat a indicat la inculpat și a spus că îl cunoaște în legătură cu cazul dat, anterior nu îl cunoștea, acest fapt fiind coroborat cu acela că martorul Danila Fiodor nu a participat la vreo acțiune procesuală unde să fie prezent și inculpatul, fapt ce denotă că martorul Danila Fiodor într-adevăr l-a văzut pe inculpat la 4 decembrie 2018;

- pentru a califica fapta ca jaf este absolut irelevant dacă identitatea inculpatului a fost cunoscută de către cel care l-a văzut, fapt invocat de către instanța de judecată la motivarea sentinței, indicând că „*nu reiese faptul că martorul Danila Fiodor l-a observat anume pe Iurcu Andrei mergând pe drum*”;

- în acest sens, ipotetic a apărut dubii în privința faptului că putea sau nu martorul Danila Fiodor să-i cunoască identitatea persoanei care a comis sustragerea, însă este indubitabil faptul că acesta a văzut o persoană, pe care a strigat-o, însă aceasta a fugit, ignorând cerințele de a stopa ale martorului;

- pe lângă faptul că instanța de judecată incorect a încadrat acțiunile inculpatului, consideră nejustificată și pedeapsa aplicată față de inculpat, atâta timp cât inculpatul a fost învinuit de comiterea a două infracțiuni care potrivit prevederilor art. 16 alin. (4) din Codul penal, fac parte din categoria infracțiunilor mai puțin grave și grave;

- pedeapsa aplicată de către instanța de judecată în privința inculpatului nu corespunde gravității infracțiunilor săvârșite, personalității lui și pericolului social pe care îl reprezintă. Pedeapsa prea ușoară care a fost aplicată inculpatului, va fi apreciată ca o atitudine tolerantă din partea statului a comportamentului prejudiciat și va diminua încrederea societății în eficacitatea și echitatea sistemului de justiție;

- acuzarea consideră că, suspendarea condiționată a executării pedepsei îl va favoriza pe Iurcu Andrei să săvârșească pe viitor acțiuni similare, iar de către alte persoane va fi apreciată ca o atitudine tolerantă din partea statului a comportamentului prejudiciabil și va diminua încrederea societății în eficacitatea și echitatea sistemului de justiție.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 20 noiembrie 2019, apelul procurorului a fost admis, cu casarea sentinței parțial și pronunță o nouă hotărâre potrivit ordinii stabilite pentru prima instanță, prin care Iurcu Andrei în baza art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin

cumulul parțial al pedepselor aplicate i s-a stabilit pedeapsa definitivă cu închisoare pe termen de 3 ani 6 luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

În rest, sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani s-a menținut.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a menționat că, instanța de fond a stabilit o corectă situație de fapt, dând faptelor reținute în sarcina inculpatului încadrarea juridică corespunzătoare, și anume art. 42 alin. (2), 186 alin. (2), lit. lit. b), c) și d) Cod Penal (episodul din 19.11.2018).

Instanța de apel a respins solicitarea din apelul acuzatorului de stat privind recalificarea acțiunilor inculpatului în baza art. art. 42 alin. (2), 186 alin. (2), lit. b), c) și d) Cod penal (*episodul din 19 noiembrie 2018*) și art. 187 alin. (2), lit. d), f) Cod penal (*episodul din 04 decembrie 2018*), or, probele administrate la materialele cauzei penale nu susțin învinuirea înaintată inculpatului conform rechizitoriului.

Instanța de apel a stabilit că vinovăția inculpatului pe acest capăt de învinuire s-a dovedit și prin declarațiile părții vătămate Raicu Dumitru care a indicat că deplasându-se spre casa situată în or. Durlăști cu nr. XXXXX, a depistat că este spartă ușa din spate, după ce, verificând interiorul, a depistat că lipsește o plită electrică de model „Neff”, apoi a apelat serviciul special „112” și a chemat poliția.

În acest context, instanța de apel apreciind declarațiile părții vătămate Raicu Dumitru în coroborare cu procesul-verbal de ridicare din 03 decembrie 2018, în care s-a consemnat acțiunea de ridicare a imaginilor video aferente momentului pătrunderii în curtea construcției, plasate pe suport electronic de tip „DVD-R”, cu procesul-verbal de ridicare din 05 decembrie 2018, în care s-a consemnat acțiunea de ridicare a plitei electrice de model „Neff” de la Andrei Iurcu, s-a constatat că acțiunile inculpatului corect au fost calificate în baza art. 42 alin. (2), 186 alin. (2), lit. lit. b), c), d) Cod Penal.

Astfel, în speță, s-a constatat atât temeiul real, cât și temeiul juridic pentru tragerea inculpatului la răspundere penală pe fapta respectivă, or, conform art. 51 alin. (2) Cod penal, temeiul real al răspunderii penale îl constituie fapta prejudiciabilă săvârșită, iar componenta infracțiunii, stipulată în legea penală, reprezintă temeiul juridic al răspunderii penale.

Vinovăția inculpatului în comiterea acțiunilor ilegale invocate supra a fost demonstrată dincolo de orice îndoială rezonabilă, în acest sens, urmând a fi menținută sentința instanței de fond prin care l-a recunoscut vinovat pe Iurcu Andrei în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (2), art.186 alin. (2), lit. lit. b), c) și d) Cod Penal.

Acțiunile inculpatului au fost îndreptate spre sustragerea pe ascuns a bunurilor altor persoane, acțiuni confirmate prin declarațiile inculpatului, a părții vătămate, care coroborează cu materialele dobândite la faza urmăririi penale (dintre care, procesul-verbal de ridicare din 03 decembrie 2018, procesul-verbal de examinare a obiectului din 05 decembrie 2018, procesul-verbal de ridicare din 05 decembrie 2018, procesul-verbal de examinare a obiectului din 12 decembrie 2018).

În ceea ce privește învinuirea înaintată inculpatului referitor la episodul din 04 decembrie 2018, instanța de apel în urma aprecierii probelor administrate la materialele cauzei penale de către acuzatorul de stat a constatat că învinuirea înaintată inculpatului în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 187 alin. (2), lit. d), f) Cod penal nu și-a găsit confirmare, acuzatorul de stat nu a demonstrat „dincolo de orice îndoială rezonabilă” faptul că acțiunile inculpatului întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii de jaf, or, instanța de fond corect a dispus recalificarea acțiunilor inculpatului în baza art. 186 alin. (2), lit. c), d) Cod penal.

Colegiul Penal a respins argumentele acuzatorului de stat potrivit căruia sustragerea bunurilor a avut loc în mod deschis, invocând în acest sens declarațiile martorului Danila Fiodor, care l-a recunoscut cu certitudine anume pe inculpat or, acest fapt este combătut prin celelalte mijloace de probă examinate în cadrul cercetării judecătorești, care confirmă faptul că, inculpatul pe ascuns a pătruns pe teritoriul șantierului de construcție, a sustras bunurile altei persoane și tot pe ascuns a părăsit teritoriul șantierului, nefiind observat de cineva. Astfel, analizând materialele cauzei penale relevă că acuzatorul de stat nu a demonstrat că fapta de sustragere a bunurilor altei persoane a avut loc în mod deschis, la fel după cum nici nu rezultă faptul că anume Iurcu Andrei a fost observat de către paznicul șantierului de construcție Danila Fiodor.

În contextul celor reflectate supra, instanța de apel a atestat că în speță nu a fost probată existența laturii obiective în cadrul componenței de infracțiune prevăzută de art. 187 Cod Penal.

Cu referire la argumentele acuzatorului de stat în partea individualizării pedepsei penale, instanța de apel a reținut că instanța de fond a luat în considerare gravitatea infracțiunilor comise care fac parte din categoria infracțiunilor mai puțin grave, personalitatea inculpatului, comportamentul acestuia după comiterea infracțiunii, faptul că ultimul a recunoscut parțial vina în comiterea infracțiunilor incriminate, a restituit prejudiciul, anterior a fost judecat, la evidența medicului narcolog sau psihiatru nu se află.

Instanța de apel a notat că deși în privința inculpatului, instanța de fond nu a stabilit careva circumstanțe agravante, în cadrul operațiunii de individualizare

a pedepsei penale urmează a fi evaluat și faptul că inculpatul anterior a fost judecat.

În contextul celor indicate supra, Curtea de Apel a conchis soluția instanței de fond privind dispunerea suspendării condiționate a executării pedepsei în privința inculpatului nu poate fi menținută, or, stabilirea acestei modalități de executare a pedepsei este contrară personalității inculpatului care anterior a fost tras la răspundere penală, dar care nu a făcut careva concluzii și a comis cu intenție directă noi infracțiuni, care se califică ca mai puțin grave, ceea ce impune concluzia despre faptul că corectarea și reeducarea inculpatului este posibilă doar în condițiile executării reale a pedepsei sub formă de închisoare.

6. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, avocatul Ivanov Oxana în interesele inculpatului a atacat-o cu recurs ordinar, fără a invoca motivele prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală, solicitând casarea deciziei și pronunțarea în această parte a unei noi decizii.

În motivare recurenta a indicat următoarele:

- examinarea cauzei s-a făcut în lipsa inculpatului, nefiind înștiințat și nu a cunoscut că a fost atacată sentința;

- a fost încheiată o tranzacție de împăcare cu părțile vătămate și respectiv, acestea nu au nici o pretenție față de inculpat;

- instanța de apel a încălcat dreptul lui Iurcu Andrei la un proces echitabil, înrăutățind situația inculpatului prin examinarea cauzei în lipsa lui.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privitor la opinia sa asupra recursului avocatului, menționând că acesta urmează a fi declarat inadmisibil, ca fiind peste termen.

8. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, în raport cu actele cauzei, Colegiul Penal al instanței de recurs conchide asupra inadmisibilității acestuia, pentru următoarele motive.

Potrivit dispoziției art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că recursul este declarat peste termen.

Din actele cauzei se constată că avocatul Ivanov Oxana, la 19.02.2020, a transmis recursul ordinar prin poșta electronică. Aceasta fiind recepționată la 20.02.2020 cu numărul de intrare 967 din 20.02.20.

Una din cerințele obligatorii, la depunerea recursului, se referă la respectarea termenului de declarare a acestuia de către titularii cererii respective. În

corespondere cu prevederile art. 422 Cod de procedură penală, termenul de declarare a recursului este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei instanței de apel. Ca atare, termenul de recurs are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se consideră ca tardiv, deoarece legea procesual-penală nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

În același context se relevă că, potrivit dispozițiilor art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală: „în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.”

Reieșind din actele cauzei se constată că decizia instanței de apel, contestată de recurent, a fost pronunțată integral la 18 decembrie 2019. La ședința de judecată din 20.11.2019 și 18.12.2019 a fost prezent avocatul inculpatului Arnăut Valentina, care a făcut cunoștință cu dispozitivul și decizia motivată, în timp ce inculpatul a fost anunțat în căutare (vol-II, f.d.- 175-178). Iar prin scrisoarea de la directorul adjunct a penitenciarului nr. 17 din 05.02.2020, a confirmat că inculpatul își ispășește pedeapsa în cadrul penitenciarului din Rezina (vol- II, f.d. 210).

Potrivit art. 319 alin. (2) Cod de procedură penală, *partea prezentă la un termen de judecată nu mai este citată pentru termenele ulterioare, chiar dacă va lipsi la vreunul dintre aceste termene*. Din conținutul acestei norme, se desprinde faptul că, dacă partea, cunoscând despre data următoarei ședințe, nu se prezintă la aceasta, consecințele neprezentării îi sunt imputabile, iar despre rezultatele ședinței partea urmează să se documenta individual. Or, cele consemnate supra sunt subsecvente și speței date, adică faptul că inculpatul nu s-a prezentat la ședința de judecată la care a fost pronunțat dispozitivul și decizia integrală a instanței de apel, nu îl absolvă de a declara în termen recursul ordinar.

În același context, este important de a menționa că, la pronunțarea hotărârii integrale legea nu solicită obligatoriu prezența părților, iar pentru părțile care nu s-au prezentat la pronunțarea sentinței, se consideră că au luat cunoștință de conținutul hotărârii motivate la data pronunțării, mai mult că hotărârile se plasează pe portalul web al instanței de judecată, astfel devenind publice pentru toți. Călăuzitoare în acest sens este și practica judiciară, potrivit căreia s-a statuat că neprezentarea părților, care au fost legal citate la ședința de judecată, dar s-au eschivat de a se prezenta, termenul de atac și pentru acestea oricum se calculează din momentul pronunțării hotărârii integrale.

Pe cale de consecință, având în vedere cele consemnate supra, Colegiul reține că, în cauza deferită judecării, termenul de declarare a recursului a fost omis

de către recurent, respectiv argumentele aduse de acesta în cererea de recurs nu vor fi preluate pentru examinare, partea fiind decăzută din dreptul de a exercita această cale de atac.

În această ordine de idei, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră, că recursul ordinar declarat de avocatul inculpatului, este inadmisibil, ca fiind declarat peste termen.

9. În temeiul art. 432 alin. (1) – (2) pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul Penal

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de avocatul Ivanov Oxana în numele inculpatului, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 noiembrie 2019, în cauza penală privindu-l pe Iurcu Andrei XXXXX, ca fiind declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 24 iunie 2020.

Președinte

Diaconu Iurie

Judecător

Catan Liliana

Judecător

Guzun Ion